

УДК 338.1:658.012.4
JEL: G30; M11
DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2025-5-464-473>

ЕКОНОМІЧНА АРХІТЕКТУРА ТА ЕСТЕТИКА ЯК ЕКЗИСТЕНЦІАЛЬНА СТРАТЕГІЧНА НЕОБХІДНІСТЬ ПОБУДОВИ СУЧАСНОЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

©2025 СЛАСТЬЯНИКОВА К. І.

УДК 338.1:658.012.4
JEL: G30; M11

Сластьяникова К. І. Економічна архітектура та естетика як екзистенціальна стратегічна необхідність побудови сучасної системи управління підприємством

У статті розглядається концепція консолідації економічної архітектури, естетики управління та когнітивного моделювання для побудови сучасної та стійкої системи управління підприємством. Враховуючи сучасні виклики та швидкі зміни у процесах продукування технологій і розвитку соціально-економічного середовища, важливо генерувати управлінські моделі, які здатні адаптуватися до змін і забезпечувати стійкість підприємств у довгостроковій перспективі. У статті подано науково-практичний підхід, який поєднує традиційні економічні теорії з сучасними методами когнітивного моделювання та принципами естетики, що дозволяє досягти гармонії між управлінськими процесами, культурою організації та технологічними інноваціями. Економічна архітектура визначається як система взаємозв'язків між різними компонентами організації, включно з ресурсами, стратегіями, інформаційними потоками та технологіями. Вона виступає як основа для розробки стратегій, які дозволяють підприємству зберігати стійкість і конкурентоспроможність. Естетика управління, з іншого боку, дозволяє створити сприятливе середовище для творчості та інновацій, що стимулює розвиток організаційної культури та підвищує ефективність взаємодії між працівниками та керівництвом. Окрім того, когнітивне моделювання виявляється дієвим інструментом для аналізу складних систем і прогнозування результатів управлінських рішень, що дає змогу оптимізувати управлінські процеси та знижувати ризики. Особлива увага приділяється консолідації цих трьох складових у єдину систему, що дозволяє не лише ефективно управляти ресурсами та процесами, а й підтримувати високий рівень інноваційної чутливості та адаптивності підприємства. Запропонований підхід дозволяє побудувати систему управління підприємством, яка здатна реагувати на зміни внутрішнього та зовнішнього середовища, зберігаючи при цьому його стійкість і конкурентоспроможність.

Ключові слова: економічна архітектура, естетика управління, когнітивне моделювання, стійкість підприємства, інновації, управлінська система, стратегічне управління, організаційна культура, технології, адаптивність.

Рис.: 3. Бібл.: 22.

Сластьяникова Кристина Ігорівна – асистент кафедри економіки та менеджменту, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна (майдан Свободи, 4, Харків, 61022, Україна)

E-mail: k.slastianykova@karazin.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7114-5165>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57221970071>

UDC 338.1:658.012.4
JEL: G30; M11

Slastianykova K. I. Economic Architecture and Aesthetics as an Existential Strategic Necessity for Building a Modern Enterprise Management System

The article discusses the conception of consolidating economic architecture, management aesthetics, and cognitive modeling to build a modern and sustainable enterprise management system. Considering the current challenges and rapid changes in the processes of technology production and the development of the socioeconomic environment, it is important to generate management models capable of adapting to changes and ensuring the long-term sustainability of enterprises. The article presents a scientific-practical approach that combines traditional economic theories with modern methods of cognitive modeling and principles of aesthetics, allowing for harmony between management processes, organizational culture, and technological innovations. Economic architecture is defined as a system of relationships among various components of an organization, including resources, strategies, information flows, and technologies. It serves as a foundation for developing strategies that allow the enterprise to maintain resilience and competitiveness. Aesthetics of management, on the other hand, facilitates the creation of a conducive environment for creativity and innovation, which stimulates the development of organizational culture and enhances the efficiency of interactions between employees and management. Furthermore, cognitive modeling proves to be a powerful tool for analyzing complex systems and predicting the outcomes of management decisions, enabling the optimization of management processes and the reduction of risks. Special attention is devoted to the consolidation of these three components into a single system, which not only allows for effective management of resources and processes but also supports a high level of innovative sensitivity and adaptability of the enterprise. The proposed approach allows the construction of an enterprise management system that is capable of responding to changes in the internal and external environment while maintaining its resilience and competitiveness.

Keywords: economic architecture, aesthetics of management, cognitive modeling, enterprise resilience, innovations, management system, strategic management, organizational culture, technologies, adaptability.

Fig.: 3. Bibl.: 22.

Slastianykova Krystyna I. – Assistant of the Department of Economics and Management, V. N. Karazin Kharkiv National University (4 Svobody Square, Kharkiv, 61022, Ukraine)

E-mail: k.slastianykova@karazin.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7114-5165>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57221970071>

Сучасні умови господарювання вимагають від підприємств не лише адаптації до швидкоплинних змін ринкового середовища, а й формування гнучких, інтелектуально та інноваційно орієнтованих систем управління. Традиційні управлінські моделі, засновані переважно на лінійно-ієрархічних структурах і нормативно-бюджетному підході, дедалі частіше виявляються недостатніми в умовах зростаючої складності та непередбачуваності. Водночас актуальності набувають інноваційні управлінські підходи, що інтегрують когнітивні, архітектурні та естетичні компоненти в єдину систему управління.

Когнітивне моделювання забезпечує можливість виявлення причинно-наслідкових зв'язків, формування стратегічних сценаріїв і розуміння складних взаємозалежностей у внутрішньому та зовнішньому середовищі підприємства. Економічна архітектура як концепція забезпечує структурну цілісність і логіку побудови управлінських рішень, а естетика управління – гуманітарний вимір управлінської діяльності, що формує довіру, ідентичність і культурну стійкість підприємства. Їх поєднання дозволяє не лише підвищити ефективність управління, а й сформувати нову управлінську парадигму – когнітивно-естетичну архітектуру управління.

Огляд публікацій науковців, які присвячено дослідженню питань побудови економічної архітектури та естетики як екзистенціальної стратегічної необхідності в управлінні підприємствами, охоплює кілька напрямів. Ключові з них зосереджені на аналізі консолідації економічних і управлінських концепцій, застосуванні естетичних принципів у проектуванні організаційних структур і розвитку нових моделей управління, що відповідають сучасним трендам.

У наукових публікаціях розглядаються взаємозв'язки між економічною архітектурою підприємства та його здатністю адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі. Наприклад, аналізуються інструменти стратегічного управління, які дозволяють побудувати стійку й адаптивну організаційну структуру, зокрема в роботах таких учених: Рябцев Г. А. [1], Воронкова В. Г., Белоусов В. В., Колюх В. О. [2], Криворучко О. М., Токарев Є. К. [3], Ковальов В. В., Дітковський Д. В. [4]. Вчені відзначають важливість орієнтації на сталий розвиток та інноваційні технології [5; 6], які сприяють ефективному управлінню в умовах непередбачуваних змін на ринку.

Тема естетики в управлінні набирає популярності в контексті розробки підприємницьких моделей, що орієнтовані на емоційний інтелект, дизайн мислення та інтерфейси, які сприяють кращій взаємодії з працівниками та клієнтами. Деякі дослідження наголошують на важливості візуальних і

символічних елементів для створення організаційної культури та зміцнення бренду, зокрема роботи Артеменко А. П., Томах В. В., Дорошенко Т. М., Тимошенко Ю. В., Мостенська Т. Л., Сова А. В. [7–10].

Сучасні тенденції, пов'язані з використанням цифрових технологій, також знаходять своє місце в концепціях економічної архітектури підприємств. Дослідження вказують на важливість цифрових платформ, які об'єднують різні аспекти управління підприємством – від планування фінансів до моніторингу внутрішніх процесів у реальному часі. Вивчаються новітні моделі управлінських процесів, які інтегрують цифрові інструменти для підвищення ефективності та прозорості. Такі питання досліджено в наукових публікаціях [16–18; 20–23].

Загалом, наукові публікації з цієї теми надають важливу основу для формування інтегрованих концепцій управління, що поєднують економічні, стратегічні та естетичні аспекти, орієнтуючись на адаптивність і сталий розвиток підприємств в умовах сучасної економіки.

Невирішеними частинами загальної проблеми економічної архітектури та естетики в управлінні підприємствами є інтеграція естетичних принципів з економічними моделями управління, поглиблений аналіз впливу цифрових технологій на економічну структуру підприємств, адаптація організаційних структур до середовища, що швидко змінюється. Ці аспекти потребують подальшого вивчення для розробки нових підходів, що поєднують економічні, стратегічні та естетичні елементи для підвищення адаптивності та ефективності підприємств у сучасних умовах.

Метою даного дослідження є формування концептуальної моделі системи управління підприємством на основі консолідації когнітивного моделювання, принципів економічної архітектури та естетики управління як екзистенціальної стратегічної необхідності побудови сучасної системи управління підприємством

У сучасних умовах динамічного соціально-економічного середовища підприємства стикаються з новими викликами, які вимагають не лише технологічної адаптації, але й глибокого переосмислення управлінських моделей [11]. Традиційні технократичні підходи до менеджменту дедалі більше втрачають ефективність у складних, нелінійних системах, де перевагу отримують інтегративні, міждисциплінарні концепції управління. У цьому контексті поєднання понять «економічна архітектура» та «естетика» в управлінні постає не як метафоричне оздоблення, а як стратегічно необхідний підхід до побудови цілісних і сталих організаційних систем.

Економічна архітектура підприємства – це цілісна система, яка відображає упорядковану модель організації управління, спрямовану на досягнення стійкого функціонування, розвитку та адаптації підприємства в умовах динамічного зовнішнього середовища. Її динамізм проявляється в постійній здатності трансформуватись, балансувати між стабільністю та змінами, реагувати на зовнішні виклики та внутрішні можливості [14; 16; 17].

Своєю чергою, естетика управління розглядається як здатність системи продукувати внутрішню гармонію, забезпечувати смислотворення, ціннісну ідентичність і мотиваційний резонанс серед учасників організаційного процесу [8; 10]. Тобто, естетика тут – не про «красу» у вузькому сенсі, а про внутрішню узгодженість, ціннісну виразність і культурну зрілість управлінської системи.

Ці два компоненти особливо актуалізуються в межах сучасних управлінських трендів, таких як [13; 15; 20; 21]:

- ✦ *Data-Driven Management* – управління на основі аналітики та великих даних, що вимагає чіткої архітектури інформаційних потоків і прозорості структури прийняття рішень;
- ✦ *Agile-стратегії та адаптивне управління* – що передбачають гнучке переосмислення цілей і методів через короткі цикли зворотного зв'язку та естетизацію комунікаційних і креативних практик;
- ✦ *системне мислення та екосистемний підхід* – коли підприємство розглядається як частина складної мережі взаємодій, де архітектурна цілісність та естетична привабливість взаємодій забезпечують конкурентоспроможність і стійкість [18];
- ✦ *ESG (Environmental, Social, Governance)* – парадигма, яка інтегрує етичний, естетичний і соціальний вимір у систему стратегічного управління.

Дослідження, що проводиться в даній статті, є логічним продовженням і концептуальним розвитком підходу, що базується на когнітивному моделюванні процесів розвитку підприємств за умов гетерогенності ресурсів. Когнітивне моделювання дозволяє виявити складні взаємозв'язки між елементами внутрішнього та зовнішнього середовища підприємства, змодельовати сценарії розвитку, проаналізувати потоки ресурсів та визначити «вузлові точки» впливу.

Воно є основою для архітектурного проектування системи управління, де важливу роль відіграють не лише функціональні аспекти, а й ціннісні, культурні, смислові структури [12; 19]. Таким чином, економічна архітектура постає як результат

усвідомленої реконфігурації підприємства, побудованої на базі когнітивно-обґрунтованої карти взаємодій. Водночас естетика управління виконує роль інтегратора – вона забезпечує гармонізацію компонентів системи, формує сприятливе середовище для інновацій, комунікації та розвитку організаційної культури.

Отже, когнітивне моделювання – це аналітичний інструмент, економічна архітектура – стратегічна форма, а естетика – змістовний і культурний вимір усвідомленого управлінського процесу на підприємстві. Така триєдина структура формує нову управлінську парадигму (рис. 1), де рішення приймаються не лише раціонально, а й екзистенційно осмислено, з урахуванням цілісності, гармонії та сенсів діяльності.

Таким чином, економічна архітектура та естетика виявляються не зовнішніми атрибутами, а внутрішніми вимірами стратегічного бачення підприємства, що прагне до сталого розвитку. Їх інтеграція в систему управління формує нову якість підприємницької діяльності, де екзистенційний зміст, інтелектуальна форма та естетична культура виступають ключовими джерелами стійкості та життєздатності підприємств у сучасному економічному просторі в умовах глобальних трансформацій та цифрових і соціальних змін.

Це обумовлює стратегічну необхідність і доцільність побудови когнітивної карти факторів розвитку підприємства, яка ілюструє взаємозв'язки ключових факторів, що впливають на розвиток підприємства. Відповідно до когнітивної карти фінансова доступність виступає як системоутворювальний вузол, що опосередковує доступ до ресурсів, інфраструктури, партнерських мереж і технологій. Своєю чергою, ці чинники формують основу для розвитку інноваційного потенціалу організації, який безпосередньо впливає на конкурентоспроможність та стратегічну гнучкість підприємства.

Запропонована когнітивна структура дозволяє: ідентифікувати критичні вузли (фінансова доступність, інноваційний потенціал) для управлінського впливу; визначити причинно-наслідкові зв'язки, які мають найвищий мультиплікативний ефект (інвестиції в інфраструктуру → посилення доступу до ринків → підвищення інноваційності); моделювати сценарії розвитку на основі зміни входних параметрів (як зміниться конкурентоспроможність за умов покращення кваліфікації трудових ресурсів або адаптації до зміни ресурсів).

На основі цієї когнітивної моделі пропонується розробити економічну когнітивно-естетичну архітектуру системи управління, яка б забезпечувала: інтеграцію даних (фінансових, кадрових, рин-

Рис. 1. Триєдина структура нової управлінської парадигми

Джерело: розроблено автором.

кових); акумуляцію знань про поведінку системи в різних умовах; розподіл управлінських функцій відповідно до стратегічних вузлів впливу (створення окремого блоку для розвитку інноваційного потенціалу, чи підрозділу з управління партнерськими мережами).

Таким чином, когнітивна карта стає платформою для формування економічної архітектури підприємства, в якій кожен управлінський елемент має не лише функціональну, але й системну роль у досягненні стійкості та розвитку.

Вищезазначене дозволяє виокремити етапи формування економічної архітектури підприємства.

Перший етап. Ідентифікація ключових системоутворювальних факторів: виділяються центри тяжіння, такі як фінансова доступність, інноваційний потенціал та конкурентоспроможність, які мають найбільший вплив на стратегію і операційну діяльність підприємства. За допомогою аналізу цих факторів формується карта пріоритетних зон управління (рис. 2), яка дозволяє виявити найбільш важливі та стратегічні області для подальшого розвитку.

Другий етап. Структурування функціональних блоків управління: з урахуванням виявлених ключових факторів здійснюється формування структурних елементів управлінської архітектури у вигляді функціональних блоків. Ці блоки об'єднують елементи, що визначають ключові напрямки управлінської діяльності підприємства, такі як:

Рис. 2. Карта пріоритетних зон системи управління підприємством

Джерело: розроблено автором.

- ✦ блок управління ресурсами – з фокусом на ефективне використання людських, фінансових та інфраструктурних ресурсів;
- ✦ блок інновацій та трансформацій – спрямований на забезпечення доступу до новітніх технологій та адаптацію до змін;
- ✦ блок стратегічної гнучкості – орієнтований на моніторинг змін у ринковому середовищі та планування стратегії організації; блок стратегічної гнучкості тісно взаємодіє з блоками інновацій та ресурсного забезпечення, синхронізуючи дії підприємства з динамікою ринку та зміною умов конкурентного середовища;

- ✦ блок зовнішніх зв'язків – сприяє розвитку партнерських мереж, репутації та інтеграції ESG (екологічні, соціальні та управлінські критерії).

Цей процес дозволяє створити первинну економічну архітектуру системи управління, яка містить опис функціональних завдань кожного блоку та їх взаємозв'язку.

Третій етап. Визначення потоків інформації та зв'язків між блоками: після визначення функціональних блоків необхідно організувати інформаційні потоки між ними. Розробляється система інформаційних шляхів, що забезпечує безперервний обмін даними між різними управлінськими рівнями. Це дозволяє зберігати ефективність прийняття рішень та відповідальність на всіх етапах управлінського циклу. Результатом цього етапу є схема інформаційної архітектури системи управління, яка надає чітке уявлення про внутрішні зв'язки та зони відповідальності.

Четвертий етап. Інтеграція цифрових інструментів і даних: з метою автоматизації управлінських процесів і забезпечення ефективного моніторингу показників у кожному функціональному блоці впроваджуються ІТ-рішення (ERP, CRM, BI-системи). Це дозволяє створити інтегровану цифрову інфраструктуру, яка підтримує передачу даних і візуалізацію результатів. Результатом є створення цифрової інфраструктури для управління підприємством.

П'ятий етап. Естетичний і культурний дизайн системи: естетичний і культурний дизайн є невід'ємною частиною економічної архітектури системи управління, оскільки він сприяє формуванню цілісної корпоративної ідентичності та підтримує внутрішню культуру організації. Впроваджуються елементи організаційної культури (цінності, стиль лідерства, етичні стандарти), що дозволяють забезпечити гармонію між внутрішнім середовищем організації та зовнішніми її проявами.

Шостий етап. Побудова візуальної моделі (архітектурної схеми): завершальний етап полягає у створенні візуальної моделі або архітектурної схеми, яка відображає всі функціональні блоки, інформаційні потоки, зв'язки між елементами та рольові центри. Така модель є зручним інструментом для представлення системи та її управлінських процесів у вигляді інтегрованої та прозорої архітектури.

В умовах зростаючої складності соціально-економічних систем і необхідності забезпечення стратегічної стійкості підприємств економічна архітектура управлінської системи не може функціонувати ефективно у відриві від інших ключових компонентів управління. Зокрема, її про-

ектування повинно здійснюватися у взаємозв'язку з інформаційною архітектурою, яка формує канали циркуляції знань і управлінських сигналів, а також з мотиваційною архітектурою, що активізує людський капітал і забезпечує внутрішню динаміку організаційної поведінки. Така інтеграція є необхідною умовою для формування узгодженого, цілісного та адаптивного управлінського середовища.

Взаємозв'язок між економічною, інформаційною та мотиваційною архітектурами управлінської системи є основою для формування цілісної, ефективної та адаптивної організаційної моделі. Економічна архітектура утворює матеріальний каркас системи управління. Проте ця структура не може функціонувати ізольовано – її ефективність залежить від того, наскільки точно, оперативно й системно здійснюється обробка та передача управлінської інформації, що зумовлює необхідність інформаційної архітектури як інтеграційного рівня, який забезпечує логіку прийняття рішень, прозорість контролю та зворотний зв'язок у реальному часі.

З іншого боку, мотиваційна архітектура виступає енергетичним ядром системи, що трансформує потенціал економічної та інформаційної структур у реальну поведінку суб'єктів управління. Саме мотиваційна складова визначає рівень залучення, ініціативності та відповідальності персоналу, забезпечуючи стійкість управлінської системи в умовах невизначеності. Взаємозв'язок між цими трьома архітектурами є нелінійним: економічна раціональність потребує інформаційної підтримки, але розкривається лише тоді, коли люди мають внутрішній стимул діяти відповідно до стратегічних цілей.

У цьому контексті естетика управління постає як принцип внутрішньої гармонізації системи – вона формує смислове поле, в якому рішення є не лише ефективними, а й ціннісно узгодженими. Естетичний вимір надає економічній архітектурі системи управління підприємством виразності, моральної привабливості та культурної глибини, перетворюючи організацію з технократичного механізму на цілісний соціокультурний організм. Таким чином, лише гармонійне поєднання економічного підґрунтя, інформаційної логіки, мотиваційного імпульсу та естетичної узгодженості дозволяє сформувати адаптивну, інтелектуальну та морально вмотивовану систему управління.

Економічна архітектура системи управління репрезентує структурно-організаційну модель розподілу управлінських функцій, ролей і відповідальності в межах цілісної системи та дозволяє побудувати когнітивно-естетичну архітектуру системи управління підприємством (рис. 3). Вона базується на інтеграції функціональних блоків, які

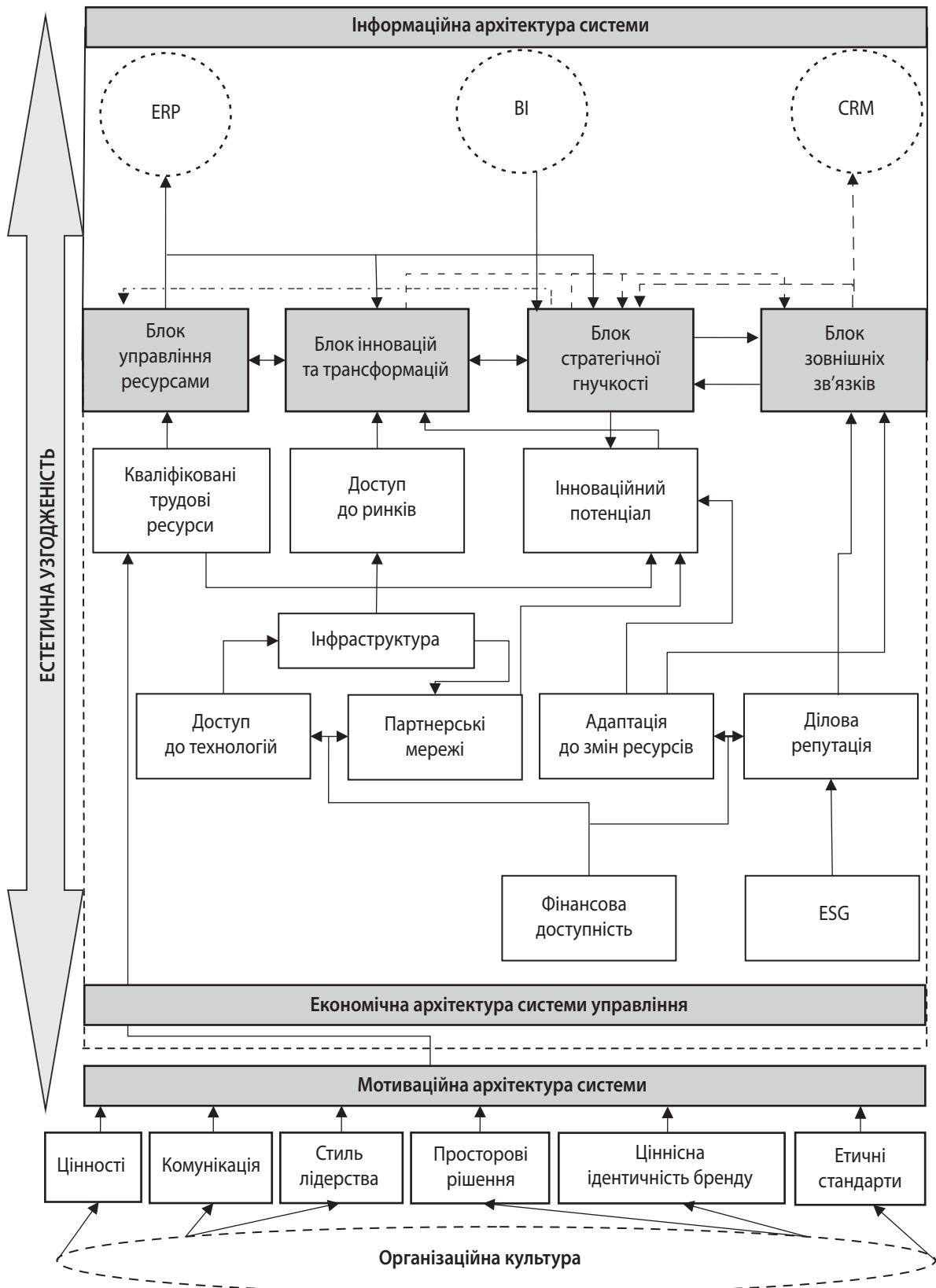

Рис. 3. Когнітивно-естетична архітектура системи управління підприємством

Джерело: авторська розробка.

забезпечують стратегічне, операційне та адаптивне управління підприємством.

Ключові блоки економічної архітектури системи управління підприємством:

1. Блок управління ресурсами (людські, фінансові, інфраструктурні): відповідає за розподіл, ефективність використання та підтримку ресурсного потенціалу; інтегрується з іншими блоками через потребу в забезпеченні реалізації стратегій та інновацій.

2. Блок інновацій та трансформацій (доступ до технологій, адаптація до змін): ініціює оновлення управлінських моделей, сприяє цифровій трансформації; є внутрішнім каталізатором змін у ресурсному та стратегічному блоці.

3. Блок стратегічної гнучкості (моніторинг ринку, стратегічне планування): формує довгострокові цілі, аналізує зовнішнє середовище, генерує стратегічні сценарії; встановлює пріоритети для трансформаційного блоку та визначає ресурсні запити; синхронізує дії підприємства з динамікою ринку та зміною умов конкурентного середовища.

4. Блок зовнішніх зв'язків (партнерства, репутація, ESG): забезпечує інтеграцію підприємства в зовнішнє середовище через соціальну, етичну, партнерську взаємодію; постачає сигнали зовнішнього впливу до стратегічного та інноваційного блоків.

У динамічному середовищі, де управлінські рішення формуються на перетині знань, інтуїції та аналітики, визначальним чинником ефективності виступає когнітивно узгоджена взаємодія між функціональними блоками системи.

Це потребує не лише архітектурного структурування, а й глибокого розуміння механізмів внутрішнього зв'язку – як на вертикальному, так і на горизонтальному рівнях. Така взаємодія формує підґрунтя для інтегративної цілісності системи, що здатна адаптуватися до змін, залишаючись стратегічно зосередженою. Саме тому постає потреба в аналізі механізмів внутрішньої координації та зв'язку між цими блоками:

- ✦ *вертикальна інтеграція:* стратегічний блок формує напрямки, які реалізуються на рівні ресурсного управління, зворотний зв'язок забезпечується через моніторинг виконання;
- ✦ *горизонтальна взаємодія:* інноваційний блок взаємодіє з усіма іншими блоками, забезпечуючи адаптацію системи до нових викликів;
- ✦ *циклічна координація:* стратегічне планування → трансформаційні ініціативи → мобілізація ресурсів → оцінка результатів → корекція стратегії;

- ✦ *системність:* блоки не функціонують автономно; кожна управлінська дія має мульти-блочний вплив (стратегія ESG формує потребу в інноваціях, які потребують нових ресурсів).

Економічна архітектура системи управління підприємством забезпечує узгодженість між цілями, ресурсами та операційними діями; формує адаптивну та гнучку структуру, що реагує на зовнішні зміни без втрати внутрішньої координації; створює прозору систему прийняття рішень на різних рівнях управління. Вона є системоутворюючим каркасом, який забезпечує цілісність, стабільність і розвиток підприємства. Вона має формуватися у взаємозв'язку з інформаційною та мотиваційною архітектурами, що дозволяє досягти адаптивного та стратегічного управління в умовах динамічного середовища.

Інформаційна архітектура – це впорядкована сукупність каналів, інструментів і технологій, що забезпечують обіг і аналіз даних у межах управлінської системи. Вона забезпечує як вертикальні інформаційні потоки (стратегічне планування, контроль), так і горизонтальні (координація між блоками ресурсів, інновацій, зовнішніх зв'язків). У цьому контексті важливу роль відіграють цифрові платформи (ERP, CRM, BI), які синхронізують управлінські дії, забезпечують прозорість процесів та підвищують швидкість реагування на зовнішні виклики.

Мотиваційна архітектура охоплює сукупність матеріальних і нематеріальних стимулів, що забезпечують залучення, розвиток і утримання персоналу. Вона формує мотиваційне середовище, узгоджене з цілями організації, та забезпечує перетворення стратегічних завдань на індивідуальну поведінкову активність. Її ефективність значною мірою залежить від інтеграції з інформаційною системою (через аналітику результативності) та управлінською (через стратегічне спрямування політик заохочення).

Функціональна взаємодія між архітектурами забезпечує цілісність сучасної системи управління підприємством: інформаційна – передає дані, управлінська – формує стратегію, а мотиваційна – активізує людський капітал. Їхня синергія створює основу для інноваційності, гнучкості й конкурентоспроможності підприємства.

Таким чином, економічна архітектура, побудована на засадах когнітивного моделювання та естетики управління, є не лише інструментальним, а й культурним феноменом. Вона сприяє виявленню управлінських центрів тяжіння, гармонізації ресурсів і формуванню ціннісно орієнтованої системи управління підприємством, здатної забезпе-

чити сталий розвиток в умовах складної динаміки ринку.

ВИСНОВКИ

Узагальнюючи результати дослідження, можна стверджувати, що інтеграція когнітивного моделювання, економічної архітектури та естетики управління формує нову управлінську парадигму, здатну забезпечити стійкість і адаптивність підприємства в умовах високої динаміки зовнішнього середовища. Когнітивне моделювання виконує роль аналітичного інструмента для виявлення ключових взаємозв'язків і стратегічних вузлів впливу, економічна архітектура забезпечує структурну цілісність та функціональну логіку управлінської системи, а естетика управління – гармонізацію ціннісних і культурних вимірів, що сприяє мотивації, довірі та культурній стійкості.

Розроблена когнітивна карта факторів розвитку підприємства дозволяє моделювати сценарії змін і формувати архітектоніку управління на основі інтеграції даних, знань і цінностей. Такий підхід забезпечує не лише підвищення ефективності управлінських рішень, а й формування цілісної системи, здатної до саморозвитку. Таким чином, когнітивно-естетична економічна архітектура виступає дієвим інструментом стратегічного управління підприємством у сучасних умовах трансформації.

Подальші дослідження доцільно спрямувати на поглиблення методології когнітивного моделювання з урахуванням динамічних зворотних зв'язків у складних управлінських системах. Особливу увагу варто приділити розробці інструментарію для кількісної оцінки естетичних параметрів управління та їхнього впливу на ефективність організаційного розвитку. Перспективним є вивчення ролі соціокультурних факторів у формуванні економічної архітектури підприємства, а також створення цифрових платформ підтримки прийняття рішень на основі когнітивно-естетичних моделей. Інтеграція результатів досліджень у практику стратегічного управління дозволить формувати адаптивні, цілісні та ціннісно орієнтовані моделі розвитку підприємств. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Рябцев Г. Л. Цифрові інструменти стратегічного управління. *Публічне управління в Україні: історичний досвід та перспективи розвитку* : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Київ, 20 лютого 2024 р.). Київ : Навчально-науковий інститут публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка, 2024.

С. 249–250. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/725c433a-3494-4eff-bc68-3f94bb4e6127/content>

2. Воронкова В. Г., Белоусов В. В., Колюх В. О. Бізнес-аналітика як стратегічний ресурс інформаційно-аналітичного забезпечення управління підприємствами та організаціями в умовах цифрової трансформації. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2024. Вип. 5. С. 8–15.
DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.14-2>
3. Криворучко О. М., Токарев Є. К. Стратегічне управління бізнес-процесами підприємства: сутність та основні положення. *Економіка транспортного комплексу*. 2024. Вип. 44. С. 7–24.
DOI: <https://doi.org/10.30977/etk.2225-2304.2024.44.7>
4. Ковальов В. В., Дітковський Д. В. Сутність та принципи стратегічного управління підприємницькою діяльністю: теоретичний аспект. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки»*. 2024. № 51. С. 29–37.
DOI: <https://doi.org/10.32999/ksu2307-8030/2024-51-4>
5. Yashchenko O., Makatora D., Kubanov R. Sustainable Development and Architecture: Economic Feasibility of Dualistic Construction. *Вісник Хмельницького національного університету. Серія «Економічні науки»*. 2024. № 1. С. 112–117.
DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-326-19>
6. Лігоненко Л. О. Вплив цифровізації на систему управління результативністю підприємств та формування стратегії їх діяльності. *Економічний простір*. 2025. № 199. С. 220–227.
DOI: <https://doi.org/10.30838/ep.199.220-227>
7. Артеменко А. П. Естетика як реалізація «м'якої влади»: експлуатація здатності сприйняття. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Серія «Філософські науки»*. 2023. Вип. 1. С. 109–123.
DOI: [https://doi.org/10.35433/philosophicalsciences.1\(93\).2023.109-123](https://doi.org/10.35433/philosophicalsciences.1(93).2023.109-123)
8. Естетика і економіка: аспекти взаємодії. *Естетика у сучасному світі*. URL: <http://estetika.etica.in.ua/estetika-i-ekonomika-aspekti-vzayemodiyi/>
9. Томах В. В., Дорошенко Т. М., Тимошенко Ю. В. Стилі лідерства та їх вплив на управління підприємством. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 60.
DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-60-149>
10. Мостенська Т. Л., Сова А. В. Бренд як елемент організаційної культури. *Ефективна економіка*. 2018. № 11.
DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2018.11.16>
11. Мандич О. В., Бабко Н. М., Андрющенко І. С., Лачков А. С. Фінансова архітектура: основні компоненти, порівняльний аналіз та виклики сучасності. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2023. Т. 8. № 1. С. 208–212.
DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2023-1-30>
12. Житар М. О. Сутність фінансової архітектури та її значення в теоретичній і практичній площинах

- сучасної фінансової науки. *Бізнес Інформ*. 2019. № 7. С. 8–13.
DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2019-7-8-13>
13. Братчук У. П. Стан світової фінансової архітектури: сучасні тенденції та перспективи реформування. *Економічний вісник Дніпровської політехніки*. 2023. № 2. С. 37–48.
DOI: <https://doi.org/10.33271/ebdut/82.037>
 14. Вожжов А. П., Гринько О. Л. Теоретичні аспекти формування архітектури фінансового стимулювання економічного зростання. *Фінанси України*. 2012. № 10. С. 20–33. URL: https://finukr.org.ua/docs/FU_12_10_020_uk.pdf
 15. Житар М. О. Фінансова архітектура економіки України в умовах глобальних трансформацій : монографія. Чернівці : ЧНТУ, 2020. 352 с.
 16. Кулакова С. Ю., Журавель Є. І. Теоретичні аспекти побудови оптимальної організаційної структури управління підприємством. *Ефективна економіка*. 2014. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3502>
 17. Ладунка І. С., Рибалка Т. М. Особливості економічного управління підприємством. *Економіка і суспільство*. 2017. № 13. С. 562–565. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/13_ukr/93.pdf
 18. Нагара М. Б. Архітектура та детермінанти підприємницької екосистеми. *Ефективна економіка*. 2023. № 2.
DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2023.2.39>
 19. Пилипенко А. А., Тирінова М. В. Організація стратегічного обліку в управлінні розвитком корпоративної архітектури суб'єкта господарювання. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія «Економіка і управління»*. 2024. Т. 35. № 2. С. 48–53.
DOI: <https://doi.org/10.32782/2523-4803/74-2-9>
 20. Присяжнюк О. Ф., Кравчук І. І., Місевич М. А. Сучасні тренди діджиталізації бізнес-менеджменту. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія «Економіка та управління»*. 2024. № 12.
DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2024-12-04-03>
 21. Трансформація менеджменту бізнес-організацій: сучасні тренди та виклики : монографія / за заг. ред. Сагайдака М. П., Соболевої Т. О. Київ : КНЕУ, 2021. 378 с.
 22. Устенко А. О. Система управління підприємством. *Вісник Прикарпатського університету. Серія «Економіка»*. 2014. № 10. С. 96–103. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vpu_Ekon_2014_10_21
- REFERENCES**
- Artemenko, A. P. "Estetyka yak realizatsiia «miakoi vlady»: ekspluatatsiia zdatsnosti spryiniattia" [Aesthetics as the Implementation of "Soft Power": Exploiting the Ability to Feel]. *Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnoho universytetu imeni Ivana Franka. Seriiia «Filosofski nauky»*, no. 1 (2023): 109-123.
DOI: [https://doi.org/10.35433/philosophicalscienc-es.1\(93\).2023.109-123](https://doi.org/10.35433/philosophicalscienc-es.1(93).2023.109-123)
- Bratchuk, U. P. "Stan svitovoi finansovoi arkhitektury: suchasni tendentsii ta perspektyvy reformuvannia" [The State of the Global Financial Architecture: Current Trends and Prospects for Reform]. *Ekonomichnyi visnyk Dniprovskoi politekhniki*, no. 2 (2023): 37-48.
DOI: <https://doi.org/10.33271/ebdut/82.037>
- "Estetyka i ekonomika: aspekty vzaiemodii" [Aesthetics and Economics: Aspects of Interaction]. *Estetyka u suchasnomu sviti*. <http://estetica.etica.in.ua/estetika-i-ekonomika-aspekti-vzayemodiyi/>
- Kovalov, V. V., and Ditkovskiy, D. V. "Sutnist ta pryntsyipy stratehichnoho upravlinnia pidpriemnytskoiu diialnistiu: teoretychnyi aspekt" [Essence and Principles of Strategic Management of Entrepreneurial Activity: Theoretical Aspect]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Seriiia «Ekonomichni nauky»*, no. 51 (2024): 29-37.
DOI: <https://doi.org/10.32999/ksu2307-8030/2024-51-4>
- Kryvoruchko, O. M., and Tokariyev, Ye. K. "Stratehichne upravlinnia biznes-protsesamy pidpriemstva: sutnist ta osnovni polozhennia" [Strategic Management of Business Processes of the Enterprise: Essence and Main Provisions]. *Ekonomika transportnoho kompleksu*, no. 44 (2024): 7-24.
DOI: <https://doi.org/10.30977/etk.2225-2304.2024.44.7>
- Kulakova, S. Yu., and Zhuravel, Ye. I. "Teoretychni aspekty pobudovy optymalnoi orhanizatsiinoi struktury upravlinnia pidpriemstvom" [Theoretical Aspects of Building the Optimal Organizational Management Structure]. *Efektivna ekonomika*. 2014. <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3502>
- Ladunka, I. S., and Rybalka, T. M. "Osoblyvosti ekonomichnoho upravlinnia pidpriemstvom" [Features of Economic Enterprise Management]. *Ekonomika i suspilstvo*. 2017. https://economyandsociety.in.ua/journals/13_ukr/93.pdf
- Lihonenko, L. O. "Vplyv tsyfrovizatsii na systemu upravlinnia rezultatyvnistiu pidpriemstv ta formuvannia stratehii yikh diialnosti" [Digitalization in Enterprise Performance Management and Strategy Formation: Impact and Transformational Potential]. *Ekonomichnyi prostir*, no. 199 (2025): 220-227.
DOI: <https://doi.org/10.30838/ep.199.220-227>
- Mandych, O. V. et al. "Finanova arkhitektura: osnovni komponenty, porivnialnyi analiz ta vyklyky suchasnosti" [Financial Architecture: Main Components, Comparative Analysis, and Current Challenges]. *Ukrainskyi zhurnal prykladnoi ekonomiky ta tekhniki*, vol. 8, no. 1 (2023): 208-212.
DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2023-1-30>
- Mostenska, T. L., and Sova, A. V. "Brend yak element orhanizatsiinoi kultury" [Brand as an Element of Organizational Culture]. *Efektivna ekonomika*, no. 11 (2018).
DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2018.11.16>
- Nahara, M. B. "Arkhitektura ta determinanty pidpriemnytskoi ekosystemy" [Architecture and Determinants of the Entrepreneurial Ecosystem]. *Efektivna ekonomika*, no. 2 (2023).
DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2023.2.39>

- Prysiashniuk, O. F., Kravchuk, I. I., and Misevych, M. A. "Suchasni trendy didzhytalizatsii biznes-menedzhmentu" [Modern Trends of Digitalization in Business Management]. *Problemy suchasnykh transformatsii. Seriya «Ekonomika ta upravlinnia»*, no. 12 (2024). DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2024-12-04-03>
- Pylypenko, A. A., and Tyrinova, M. V. "Orhanizatsiia stratehichnoho obliku v upravlinni rozvytkom korporatyvnoi arkhitektury subiekta hospodariuvannia" [Strategic Accounting Design in the Corporate Architecture Development Management]. *Vcheni zapysky Tavriiskoho natsionalnoho universytetu imeni V. I. Vernadskoho. Seriya «Ekonomika i upravlinnia»*, vol. 35, no. 2 (2024): 48-53. DOI: <https://doi.org/10.32782/2523-4803/74-2-9>
- Riabtsev, H. L. "Tsyfrovi instrumenty stratehichnoho upravlinnia" [Digital Techniques of Strategizing]. *Publchne upravlinnia v Ukraini: istorychnyi dosvid ta perspektyvy rozvytku*. 2024. <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/725c433a-3494-4eff-bc68-3f94bb4e6127/content>
- Tomakh, V. V., Doroshenko, T. M., and Tymoshenko, Yu. V. "Styli liderstva ta yikh vplyv na upravlinnia pidpriemstvom" [Leadership Styles and their Impact on Enterprise Management]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 60 (2024). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-60-149>
- Transformatsiia menedzhmentu biznes-orhanizatsii: suchasni trendy ta vyklyky* [Transformation of Business Organization Management: Current Trends and Challenges]. Kyiv: KNEU, 2021.
- Ustenko, A. O. "Systema upravlinnia pidpriemstvom" [Enterprise Management System]. *Visnyk Prykarpatskoho universytetu. Seriya «Ekonomika»*. 2014. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vpu_Ekon_2014_10_21
- Voronkova, V. H., Bielousov, V. V., and Koliukh, V. O. "Biznes-analityka yak stratehichniy resurs informatsiino-analitychnoho zabezpechennia upravlinnia pidpriemstvamy ta orhanizatsiiamy v umovakh tsyfrovoy transformatsii" [Business Analytics as a Strategic Resource of Information and Analytical Support for the Management of Enterprises and Organizations in the Context of Digital Transformation]. *Tsyfrova ekonomika ta ekonomichna bezpeka*, no. 5 (2024): 8-15. DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.14-2>
- Vozhzhov, A. P., and Hrynko, O. L. "Teoretychni aspekty formuvannia arkhitektury finansovoho stymuliuvannia ekonomichnoho zrostantia" [Theoretical Aspects of the Formation of the Architecture of Financial Stimulation of Economic Growth]. *Finansy Ukrainy*. 2012. https://finukr.org.ua/docs/FU_12_10_020_uk.pdf
- Yashchenko, O., Makatora, D., and Kubanov, R. "Sustainable Development and Architecture: Economic Feasibility of Dualistic Construction". *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Seriya «Ekonomichni nauky»*, no. 1 (2024): 112-117. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-326-19>
- Zhytar, M. O. "Sutnist finansovoi arkhitektury ta yii znachennia v teoretychnii i praktychnii ploshchynakh suchasnoi finansovoi nauky" [The Essence of Financial Architecture and Its Significance in the Theoretical and Practical Plane of Modern Financial Science]. *Biznes Inform*, no. 7 (2019): 8-13. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2019-7-8-13>
- Zhytar, M. O. *Finansova arkhitektura ekonomiky Ukrainy v umovakh hlobalnykh transformatsii* [Financial Architecture of the Ukrainian Economy in the Context of Global Transformations]. Chernihiv: ChNTU, 2020.